

ANNEXE 6 – Entretien avec le juge du tribunal de l'entreprise de Gand, Monsieur Kristiaan Dehing

Entretien réalisé le 11 mai 2021 par échange de mails.

Charlotte Feron : Lorsque vous traitez de différends comme entre actionnaires ou administrateurs, voyez-vous une différence entre les sociétés « familiales » et les sociétés « non-familiales » ? Et si oui, pourriez-vous préciser comment sont ces différences, s'il-vous-plaît ?

Kristiaan Dehing : *Er zijn inderdaad verschillen merkbaar bij de afwikkeling van conflicten binnen familiale ondernemingen en andere.*

Ik zou onder de noemer 'familiale onderneming' ook de vennootschappen kwalificeren tussen echtgenoten als een categorie apart.

De conflicten komen meestal het scherpst naar voor bij deze laatste categorie daar de uitkoopregeling steeds een uitloper is van een echtscheiding of een persoonlijke breuk, en de messen in dergelijke gevallen nog zeer geslepen zijn.

Partijen hebben binnen dergelijke context meestal méér oog voor het eigen belang of voor het doen kelderen van tegenpartij, en niet zozeer het belang van de vennootschap.

Anderzijds is het in dergelijke gevallen meestal niet moeilijk vast te stellen dat een animus societatis totaal verdwenen is en een uitkoopregeling de enige manier is om de vennootschap nieuw perspectief te geven.

Eenzelfde fenomeen kan zich in mindere mate voordoen bij 'gewone' familiale ondernemingen, waar ook persoonlijke sentimenten spelen, en er clans ontstaan die eerder uit zijn op de ondergang van de tegenzijde dan met de redding van de vennootschap.

Zulke sentimenten vertekenen dikwijls de achterliggende problematiek en bemoeilijken een redelijke en zakelijke benadering van het dossier. Het komt er voor de rechtbank dan op aan afstand te kunnen nemen van dergelijke persoonlijke sentimenten en te onderzoeken met welke oplossing de vennootschap het beste gebaat is.

Er is een gezegde volgens hetwelk afgeraden wordt om met vrienden en/of familie een zakelijke onderneming op te zetten: ik kan bevestigen dat conflicten tussen vennoten die op familiale of amicale basis zijn gestart het moeilijkste te beheersen zijn en het meeste gevoelig liggen.

C. F. : Selon vous, les actions en retrait et en exclusion rencontrent-elles autant de succès que ce que rapporte la doctrine à ce sujet ? Pour quelles raisons ?

K. D.: *Ik heb geen weet van precieze cijfers, doch heb de indruk dat partijen zich gemakkelijk tot de rechtbank wenden met het oog op het bekomen van een uitkoopregeling.*

Dikwijls hebben partijen al openlijk over een afscheid gesproken maar raken zij het niet eens over een juiste prijs voor de aandelen, en is een deskundigenonderzoek nodig om te bekomen dat koper en verkoper elkaar vinden.

Vaak ook wordt een beroep gedaan op de rechtbank terwijl de werking van de vennootschap in wezen weinig of geen nadeel ondervindt van conflicten tussen vennoten: het zal dan aan de initiatiefnemende venno(o)t(en) zijn om aan te tonen dat het conflict niet binnen de normale werking van de vennootschapsorganen kan worden opgelost.

Er wordt in dat verband wel eens te onpas (oneigenlijk) beroep gedaan op de rechtbank en in dat geval moet de rechtbank vaststellen dat zij wordt gebruikt zuiver om de prijs van de aangeboden aandelen te doen opdrijven: de rechtbank moet zich ervoor hoeden met zulk spel mee te spelen.

Nog een opmerking is dat vennoten vaak niet de inhoud van de aandeelhoudersovereenkomst en/of statuten kennen waarin een oplossing kan liggen voor hun probleem, en voorbarig of overhaast de rechtbank vatten zonder acht te hebben geslagen op de modaliteiten van conflictregeling, en die bijvoorbeeld kunnen voorzien kan zijn in het voorafgaandelijk doorlopen van een bemiddelingsparcours.

Bij vennootschapsconflicten die sterk gerelateerd zijn aan persoonlijke sentimenten (zie supra) tasten sommige rechtbanken gemakkelijk de piste van een minnelijke regeling via bemiddeling af.

C. F. : Dans le cadre des actions judiciaires en retrait et en exclusion, quels sont les justes motifs que vous constatez le plus souvent ? Y a-t-il une différence entre les sociétés « familiales » et « non-familiales » ? Si oui, lesquelles ?

K. D.: *In het algemeen kan gesteld worden dat de conflicten die werkelijk wegen op de werking van de vennootschap in een familiale context moeilijker te duiden zijn omdat zij eerder afhangen van emotionele factoren die moeilijk tastbaar zijn.*

Motieven die kunnen leiden tot conflicten zijn bvb een verschillende visie op de verdere ontwikkeling van de vennootschap, vooral wanneer die met tijdelijke moeilijkheden wordt geconfronteerd, een intellectueel onevenwicht tussen vennoten, en de risico's op conflicten zijn van nature veel groter wanneer de vennoten ook actief zijn binnen de vennootschap als bestuurder, vermits in dat geval de deugdelijke uitvoering van het mandaat steeds in vraag kan worden gesteld, en aanleiding kan geven tot ongenoegen.

Een punt van belang dat familiale ondernemingen kwetsbaarder maakt voor conflicten is dat de kwaliteit van de erfopvolging niet steeds gegarandeerd is, en het zakelijk talent van een overleden ouder-vennoot niet automatisch mee overgaat met zijn nalatenschap.

Ook hier zit een mogelijk punt van onzekerheid en kiem van conflicten.

C. F. : Avez-vous le sentiment, quand vous prononcez le retrait ou l'exclusion d'un associé, que vous faites face à un conflit exacerbé et qu'il s'agit de l'ultime solution ? Autrement dit, les actions en retrait et en exclusion sont-elles véritablement utilisées comme "filet de secours" par les sociétés ?

K. D.: *Zie antwoord op uw tweede vraag.*